

Validering med mervärde

Ds 2016:24

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället. I sitt svar utgår myndigheten även från ett jämställdhets- och hbtq-perspektiv samt beaktar myndighetens kunskap om det civila samhället.

Promemorian anger att valideringen som sker inom ramen för en effektiv och tydlig struktur, samt leder till ett formellt erkännande av kunskaper som har legitimitet inom utbildningsväsendet och på arbetsmarknaden, ökar ungdomarnas möjligheter till etablering på arbetsmarknaden. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor delar i stort denna bedömning.

Merparten av promemorians förslag har beröringspunkter med MUCF:s ansvarsområden. Remissyttrandet nedan redovisas därför utifrån promemorians förslag så som de sammanfattas i promemorians kapitel 1.

1. *Tillgången till validering behöver öka.*

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ställer sig positiv till promemorians förslag.

2. *Ett effektivt system för validering förutsätter legitimitet inom utbildningsväsende och arbetsliv.*

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ställer sig i stort positiv till promemorians förslag i denna del.

En fråga som dock behöver belysas ytterligare är vilket utrymme erkännandet av allmänna erfarenheter och generella kompetenser kan ha i de förändringar i valideringsprocessen som promemorian föreslår. Allmänna erfarenheter och generella kompetenser förvärvas ofta på ett icke-formellt sätt, till exempel genom deltagande i fritidsaktiviteter eller föreningsliv. Det är alltså erfarenheter och kompetenser som många ungdomar tar till sig i sin vardag. Med erfarenhet från internationella projekt inom ramen för Erasmus + Ung och aktiv är myndigheten också övertygad att om att transnationella projekt leder till stor utveckling hos deltagarna, även om denna sällan kan mätas mot formella yrkeskriterier.

I sin nuvarande utformning ger dock inte promemorians förslag till förändringar i valideringssystemet tillräckligt med utrymme till behovet av att erkänna sådana allmänna erfarenheter och generella kompetenser. Erkännandet av generella kompetenser, på ett kvalitetssäkrat och mer standardiserat sätt, behöver inte nödvändigtvis ingå i en formell valideringsprocess. Myndigheten håller med om att till exempel social förmåga inte ska valideras, i meningen att sociala förmågor kartläggs, dokumenteras, bedöms och certifieras. Däremot skulle ett tydligt, standardiserat sätt att beskriva allmänna erfarenheter och generella kompetenser kunna gynna bland annat den grupp unga med begränsade möjligheter och begränsad formell utbildning som idag står långt från arbetsmarknaden. Myndighetens erfarenhet pekar på att promemorians förslag till snävare valideringsbegrepp i förlängningen riskerar att osynliggöra det fortsatt aktuella behovet av att erkänna allmänna erfarenheter och generella kompetenser.

Myndigheten vill i detta sammanhang framhålla att allmänna kunskaper och generella kompetenser bidrar till anställningsbarhet och underlättar för all ungdomar i deras etablering i arbetslivet. Allmänna kunskaper och generella erfarenheter är dessutom en förutsättning för ungdomars aktiva deltagande i samhälls- och kulturliv.

3. Skollagens definition av validering behöver förtydligas.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ställer sig positiv till promemorians förslag.

4. Ansvar för validering behöver vara tydligt för berörda myndigheter.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ställer sig positiv till promemorians förslag.

5. Tillgången till validering inom vuxenutbildningen bör stärkas.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ställer sig positiv till promemorians förslag.

6. Behörighetsregler inom yrkeshögskolan bör vara tydligare och enhetligare.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ställer sig positiv till promemorians förslag.

7. En mer effektiv valideringsprocess för hälso- och sjukvårdsyrken behövs.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har inga synpunkter i denna del.

Myndigheten vill särskilt framhålla vikten av promemorians förslag att ansvar för validering ska vara tydligt för berörda myndigheter, att tillgången till validering inom vuxenutbildningen bör stärkas samt att ansvaret för validering bör byggas upp inom de reguljära strukturerna för utbildning och arbetsmarknad. Myndigheten delar promemorians uppfattning att ökad tillgång till validering och mer effektiva valideringsprocesser gynnar förutsättningarna för utrikes födda med kompetens förvärvad utomlands att snabbare få ett arbete. Detta bekräftas i många av myndighetens uppföljningar av ungas levnadsvillkor, till exempel vad gäller unga nyanlända kvinnors och mäns etablering i arbetslivet. Myndighetens erfarenhet är att dessa grupper gynnas av att även informellt och icke-formellt förvärvade kunskaper synliggörs och valideras.

Därutöver ger den föreslagna strukturen för validering en tydligare möjlighet att förkorta tiden i olika typer av utbildningsverksamheter för de som redan behärskar viktiga moment. Promemorians förslag att förtydliga utbildningsanordnares skyldighet att pröva reell kompetens är ytterligare en dimension som enligt myndighetens bedömning gynnar ungas etablering i arbetslivet.

Avslutningsvis vill myndigheten påpeka att promemorians analys och förslag skulle gynnas av att tydligare belysa problemområden och förväntade effekter ur ett civilsamhälles- och jämställdhetsperspektiv. Detta gäller särskilt jämställdhetsperspektivet. Bilaga 2, som redogör för Arbetsförmedlingens insatser, beskriver visserligen könsfördelningen inom Arbetsförmedlingens valideringsinsatser *meritportfölj* och *yrkeskompetensbedömning*. Bilagan konstaterar även att kommunerna brister i sin uppföljning av genomförda valideringsinsatser inom vuxenutbildningen. Av bilagan framgår därmed att bilden av en relativt jämn könsfördelning inom vuxenutbildningens valideringsverksamhet kan vara missvisande. Begreppet jämställdhet verkar dock inte alls förekomma i promemorians huvudsakliga text. Bristen på jämställdhetsperspektiv är till exempel särskilt tydligt i avsnitt *11 Konsekvensbeskrivning*. Avsnittet berör nästan uteslutande ekonomiska konsekvenser samt konsekvenser för det kommunala självstyret. Promemorian innehåller inget resonemang som belyser frågan om en ökad systematik i validering kan tänkas komma kvinnor och män till del i lika stor omfattning.

I detta ärende har generaldirektör Lena Nyberg beslutat. Handläggare Ylva Johnsson har varit föredragande. Avdelningschef Pontus Ekstedt och verksamhetsansvarig Ellen Gosdoum har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Lena Nyberg
generaldirektör

Ylva Johnsson
föredragande